

Nederland Zorgt Voor Elkaar

Strategisch plan 2022-2024

November 2021

Jan Smelik

jan.smelik@nlzve.nl

Inleiding

Dit document beschrijft de strategie van Nederland Zorgt Voor Elkaar (NLZVE) voor de komende periode. Formeel gaat het plan over de jaren 2022-2024, maar de strategische visie die erachter ligt geeft ons richting voor een langere periode.

Waar staan we?

Eind 2017, begin 2018 is een brede Verkennerstocht gehouden waarin knelpunten en succesfactoren van bewonerscollectieven op het gebied van welzijn, zorg en wonen zijn geïnventariseerd. Hieruit is het Actieprogramma Zorgzame Gemeenschappen voortgekomen, dat in mei 2018 aan Minister de Jonge van VWS is aangeboden. Dit Actieprogramma bestaat uit drie acties, die NLZVE in haar werkplan voor de jaren 2020-2022 heeft vertaald naar concrete activiteiten en doelen. Met de leden en het bestuur is geëvalueerd wat we de afgelopen periode hebben bereikt.

Actie 1. Terug naar de basis: mensen die voor elkaar zorgen

De eerste actie was vooral een opdracht aan ons allemaal en gaat over een herleving van onderlinge solidariteit en een nieuwe manier van samenleven, maar ook over het kleinschalig en lokaal organiseren van zorg en ondersteuning.

De lokale samenleving is wat mensen bindt; dat noemen we gemeenschapskracht: de positieve energie die vrijkomt als mensen elkaar helpen om hun doelen te bereiken door hun middelen te delen. Dus organiseer welzijn en zorg zoveel mogelijk op buurt- of wijkniveau. Verbindt formele en informele zorg door goede samenwerking tussen bewoners en professionals.

- Sociale samenhang als basis voor inclusieve wijken en dorpen

Participatiemaatschappij: van zelfredzaamheid naar *samenredzaamheid*. Sociale samenhang binnen buurten of dorpen moet de *inclusieve samenleving* weer terugbrengen. Iedereen kan meedoen.

- Lokale samenwerking

Kanteling naar buurtgericht werken: *dorpsondersteuner* of wijkcoördinator als procesverantwoordelijke voor welzijn en zorg. *Wijkcontract* gezondheid om de samenwerking tussen alle actieve partijen in wijk of dorp vast te leggen voor zowel formele als informele diensten.

We hebben de afgelopen jaren gezien dat er een herwaardering is geweest van gemeenschapskracht, het samen-leven en samen-zorgen. Mede door corona is het besef doorgedrongen dat we niet afwachtend kunnen zijn en dat we als bewoners van wijken en buurten meer voor elkaar kunnen – en moeten – betekenen. Dat wil zeker niet zeggen dat we al een inclusieve samenleving hebben. De verschillen tussen de *haves* en *have-nots* worden eerder groter dan kleiner, en de bubbels waarin we leven eerder kleiner dan groter.

NLZVE heeft binnen het maatschappelijk debat over zorg en gezondheid een stevige positie verworven en heeft haar boodschap luid en duidelijk te kennen gegeven. Dit heeft geleid tot aandacht voor onze beweging in rapporten en adviezen aan de overheid, maar de feitelijke kanteling

heeft nog niet plaatsgevonden. Er wordt in de zorgwereld eerder in regio's gedacht dan in wijken. En bewoners zitten nog lang niet overal aan tafel waar gesproken wordt over welzijn, zorg en wonen.

Lokale samenwerking komt op vele plekken van de grond, maar het terrein wordt moeizaam bevochten. Drie stappen vooruit en twee achteruit. Het aantal dorpsondersteuners, wijkconciërges en buurtcoördinatoren neemt wel snel toe, als teken dat buurtgericht werken in opkomst is.

Onze conclusie is: de kiem voor een meer inclusieve en zorgzame samenleving is gelegd, de bodem lijkt vruchtbaar te zijn. De noodzaak wordt steeds breder erkend. Wij vertrouwen erop dat de komende jaren in het teken van groei en oogsten zullen staan.

Actie 2. Maak het makkelijker voor bewonerscollectieven

De tweede actie was gericht aan de systeemwereld: overheden, zorgverleners en inkopers van zorg- en welzijnsvoorzieningen. Het is een oproep om het voor bewoners gemakkelijker te maken om dingen voor elkaar te krijgen: door juridische innovatie en het aanpassen of anders toepassen van belemmerende wet- en regelgeving. Maar vooral door bewoners(collectieven) te accepteren als een gelijkwaardige partner in het organiseren van zorg en welzijn voor onze kwetsbare medemens.

Concreet:

- Emancipatie van de beweging

Dit bereiken we onder andere via een meer stimulerende rol van de lokale overheid (*Duty to Involve*) en veel experimenteeruimte.

- Juridische innovatie

Bewonerscollectieven die publieke taken uitvoeren vallen als maatschappelijke onderneming tussen publiek en privaat domein. Juridische innovatie is nodig, bijvoorbeeld via het Bijzonder Statuut.

- Wet- en regelgeving aanpassen

Oplossing van praktische knelpunten in wet- en regelgeving:

- Vrijwilligerswerk in combinatie met een uitkering mogelijk maken
- ANBI-status voor maatschappelijke coöperaties
- Maatschappelijke coöperaties vrijstellen van vennootschapsbelasting
- Regelgeving voor zorg verlenende bewonerscollectieven vereenvoudigen

- Duurzame financiering

Bewonerscollectieven passen niet in de logica van bestaande financieringsmodellen, want zij verkennende grenzen tussen informele (=onbetaalde) en formele (=betaalde) zorg. De diensten die zij verrichten lopen dwars door alle schotten van ons stelsel heen. De maatschappelijke winst van activiteiten ligt vooral in de preventieve sfeer en de baten komen vaak niet bij dezelfde partij terecht als de lasten. Inkoopprocedures van gemeenten, zorgkantoren en zorgverzekeraars leveren grote belemmeringen op voor bewonerscollectieven. Ook het *Right to Challenge* is te ontoegankelijk.

Concreet: meer experimenteren met *populatiebepoorting*: een vast bedrag per inwoner. Dit stimuleert doelmatig en vooral preventiegericht werken. Het *pgb* moet toegankelijk worden in de collectieve sfeer, en de invoering van *vouchers* voor bijvoorbeeld huishoudelijke hulp. Maatschappelijk kapitaal toegankelijker maken, bijvoorbeeld via een *maatschappelijke bank*.

Over de resultaten binnen actielijn 2 kunnen we vrij kort zijn: hier is niet veel bereikt. Het aanpassen van de manier van werken van overheid en maatschappelijk middenveld is lastig gebleken. Zo zijn onze wensen op het gebied van wet- en regelgeving niet ingewilligd. Deels ligt dit aan de afhankelijkheid hiervoor van 'ons' ministerie – VWS – van de andere ministeries. Maatregelen die over ministeries heen moeten worden genomen blijken lastig te realiseren.

Actie 3. Naar een duurzame organisatie van burgercollectieven

De derde actie richtte zich voornamelijk op bewonerscollectieven zelf. De opdracht voor hen is om te werken aan de ontwikkeling van de eigen beweging, om de kennis die we samen opdoen te delen en om te komen tot een duurzame organisatie en een goede verantwoording aan de eigen achterban en samenwerkende instanties. Concreet:

- Organisatie van de burgerbeweging

Hier ligt een uitdaging voor de beweging van actieve bewoners zelf, om governance en verantwoording te regelen met behoud van identiteit, om kennisdeling te organiseren en te zorgen voor continuïteit, voor lokale initiatieven zelf en voor de beweging als geheel (op landelijk en regionaal niveau).

- Maatschappelijke impact zichtbaar maken

Doelstelling is om instrumentarium te ontwikkelen, waarmee bewoners op relatief eenvoudige manier kunnen vaststellen hoe het gesteld is met de sociale cohesie in hun wijk of dorp en hoe ze kunnen meten wat het effect van de eigen activiteiten op de bewoners is.

Veel energie is de afgelopen jaren gestoken in de organisatie van het landelijk bureau en onze infrastructuur. We kunnen stellen dat we hier veel bereikt hebben. NLZVE als landelijk netwerk staat als een huis. Op enkele provincies na zijn er regionale netwerken van bewonerscollectieven die allen lid zijn van NLZVE en aan de witte vlekken wordt hard gewerkt. Er zijn kernwaarden geformuleerd. Er is een Bijzonder Statuut en een Huishoudelijk Reglement. Er is een gedegen visiedocument. De NLZVE-helppes is versterkt en uitgebreid en functioneert als vraagbaak voor individuele bewonerscollectieven en als regionale spin-in-het web voor vele partijen die te maken hebben met bewoners.

Op het gebied van kennis is ook veel gebeurd: de Ella Vogelaar Academie voor Gemeenschapskracht is van start gegaan, en de eigen kennisinfrastructuur wordt in de loop van dit jaar doorontwikkeld.

Het zichtbaar maken van onze maatschappelijke impact staat nog in de kinderschoenen, maar met de Monitor Zorgzame Gemeenschappen is hier wel een basis voor gelegd.

Alles overziend is er een stevig fundament gelegd in erkenning en herkenbaarheid van onze beweging en als gesprekspartner op landelijk en regionaal niveau en hebben we een goede infrastructuur opgebouwd waar we de komende jaren mee vooruit kunnen. Het realiseren van fundamentele wijzigingen in het overheidsbeleid en in de organisatie van de zorg kost meer tijd.

Waar gaan we naar toe?

NLZVE bouwt de komende jaren vanuit de kernwaarden die we in 2020 hebben geformuleerd verder aan de groei en erkenning van de beweging van zorgzame gemeenschappen (bewonerscollectieven in het domein van welzijn, zorg en wonen) als noodzakelijke voorwaarde om welzijn en zorg in die gemeenschappen duurzaam te organiseren.

Kernwaarden van NLZVE:

Samenredzaamheid

- We werken vanuit gemeenschapskracht: de positieve energie die vrijkomt als mensen elkaar helpen om hun doelen te bereiken door hun middelen te delen.
- We zien bewonersinitiatieven in welzijn, zorg en wonen als een onmisbare schakel in het duurzaam organiseren van de zorg voor onze kwetsbare medemens.
- We ondersteunen dat bewoners(collectieven) zelf regie nemen en houden op hun initiatieven en dat zij een krachtige positie hebben.
- We stimuleren dat lokale bewonersinitiatieven en hun regionale netwerken, lonend zijn in plezier, geld en sociale uitkomsten.

Eigenaarschap

- We werken samen met alle partijen die nodig zijn om lokale en regionale initiatieven een krachtige positie te geven. Dit doen we op basis van gelijkwaardigheid en wederkerigheid.
- We zoeken met onze leden een eigen weg voor onze beweging, naast de professionele organisaties voor welzijn, zorg en wonen.
- We nemen geen zaken over die onze leden lokaal of regionaal kunnen regelen.
- We laten samen met onze leden aan Nederland zien wat onze vereniging doet.

Gelijkwaardigheid

- We zijn een vereniging van (netwerken van) bewonersinitiatieven die zich bezighouden met samen-leven, samen-zorgen en samen-wonen.
- We waarderen ieders inbreng en nemen de opvattingen van de minderheid serieus.
- We nodigen uit tot gesprek, binnen onze vereniging en met de wereld om ons heen.
- We willen leren van elkaar en van vergelijkbare bewegingen en we delen onze kennis en ervaring.

Dit betekent concreet dat we:

1. Zorgzame gemeenschappen helpen zich in hun eigen omgeving duurzaam te organiseren. Om dit te bereiken benutten we de kennis en ervaring die is opgedaan binnen de brede beweging van actieve bewoners en onze koplopers.
2. Een servicepunt voor onze leden willen zijn, met kennis over organisatie, structurele financiering, wet- en regelgeving, zorgstelsel, etc.
3. Kleine successen koesteren én koplopers gebruiken als *game changers* om enthousiasme te kweken en inspiratie te geven aan onze achterban en hun stakeholders. Hiermee sluiten wij zowel aan bij denkers als bij doeners.
4. Aan de hand van koploperinitiatieven laten zien hoe zorgzame gemeenschappen samenwerken met (lokale) partijen en wat de impact ervan is. We ontrafelen en concretiseren de maatschappelijke business case van koplopers.
5. Op zoek gaan naar passende financieringsvormen voor onze beweging, niet alleen met publieke, maar ook met private middelen.

Wat gaan we doen?

NLZVE gaat in grote lijnen door op de ingeslagen weg, maar we versterken de focus op onze eigen beweging. Dat betekent niet dat we ophouden met het verspreiden van onze boodschap, maar wel dat we dat doen vanuit de kracht van onze eigen beweging. Van theorie naar praktijk.

Concreet staat ons beleid de komende jaren in het teken van vier thema's:

Actieonderzoek

Brede beweging van actieve bewoners

Community

Dienstverlening

Actieonderzoek

Dit thema is een aanscherping van actielijn 1 uit het Actieprogramma Zorgzame Gemeenschappen. We constateren dat de basis (mensen die voor elkaar zorgen) er is en gaan vooruit naar een nieuw perspectief: zorgen voor elkaar in de leefwereld moet richtinggevend worden. Hierbij maken we gebruik van actieonderzoek.

Wat houdt dit in? We gebruiken plekken in ons land waar deze beweging ver is gevorderd – we noemen deze voor het gemak 'koplopers' – als broedplaats voor een nieuw zorgmodel en als *game changers* voor onze samenleving. Daar waar het collectieve tot volle wasdom is gekomen groeien nieuwe initiatieven die zowel disruptief zijn als richtinggevend voor de toekomst. Door als NLZVE in te stappen bij die initiatieven en ons netwerk in te zetten om die initiatieven te stutten, dragen we bij aan de doorbraken die nodig zijn. Denk hierbij aan het inbedden van de activiteiten van bewoners in het reguliere zorgstelsel, en aan het realiseren van structurele financiering voor zorgzame gemeenschappen. Deze doorbraken kunnen we vervolgens gaan inzetten als inspiratie voor anderen.

Kenmerken van deze **innovatieve vorm van gemeenschapszorg** zijn:

- Regie in handen van de gemeenschap
- Basiszorg met professioneel team aangestuurd door de gemeenschap
- Diverse vormen van basiszorg combineren
- Specialistische zorg en diensten inhuren
- Autonomie en vitaliteit staan centraal
- Integrale bekostiging

We gebruiken koplopers als basis voor echte verandering. NLZVE doet mee in de lokale ontwikkelingen en biedt deze daarmee 'thermiek'. We laten zo ook zien dat er veel mogelijk is, en dat zaken die op plek A worden gerealiseerd ook mogelijk zijn op plek B. Niet iedereen hoeft het wiel zelf uit te vinden – overigens zonder dat we klakkeloos gaan kopiëren. Als in jouw omgeving de lokale systeempartijen niet willen meewerken en zeggen dat het niet kan, kun je verwijzen naar de koplopers, waar het wél kan.

We ontwikkelen gaandeweg diepgaand en onderbouwd inzicht in lokale veranderprocessen en wat er nodig is voor continuïteit.

We zetten in op een landelijke erkenning dat ons nieuwe zorgmodel werkt en een bijdrage levert aan duurzame welzijn en gezondheid. En we leren op deze wijze om te gaan met grenzen. We leren hoe we kunnen professionaliseren zonder gekooide professionals te worden En hoe te institutionaliseren we zonder instituut te worden.

Brede beweging van actieve bewoners

Zorgzame gemeenschappen maken deel uit van een veel bredere beweging van bewoners van wijken en dorpen die de regie weer in eigen handen nemen. Denk aan energiecoöperaties, wooncollectieven, herenboeren, en ga zo maar door. Bewonerscollectieven hebben een grote reikwijdte. Hun gezamenlijke ledental is groter dan dat van kerken, vakbonden of politieke partijen. 'De lokale gemeenschap' is de nieuwe zuil.

NLZVE heeft in de laatste jaren al samengewerkt met 'bondgenoten' uit de brede beweging van actieve bewoners (denk aan LSA, MAEX, Energie Samen, LVKK en Cooplinc) en gaat deze samenwerking de komende jaren intensiveren. Alleen door een gezamenlijk geluid te laten horen kan de kracht van de bewoner ook omgezet worden in de noodzakelijke veranderingen in ons maatschappelijk stelsel die het ons mogelijk maken om duurzaam te groeien.

Daarnaast gaan we in het kader van het hiervoor beschreven actieonderzoek op zoek naar zorgcollectieven die zich graag willen verbreden (of dit al gedaan hebben), bijvoorbeeld door ook lokale groene energie op te wekken om de opbrengsten daarvan te delen.

Ook sluiten wij ons aan bij de beweging van de nieuwe democratie, met een veel directere invloed van de burger op het beleid dan onze huidige representatieve democratie biedt. Dit helpt ons om op lokaal, regionaal en landelijk niveau invloed uit te oefenen.

Community

Zorgzame gemeenschappen zijn heel divers in activiteiten, vorm en grootte. En ze richten zich op hun eigen wijk of dorp. Door die gemeenschappen met elkaar te verbinden ontstaat lerend vermogen. NLZVE zal zich de komende jaren vol inzetten voor het bouwen van een gemeenschap van zorgzame gemeenschappen. Dit doen we door zowel op landelijk als op regionaal niveau de banden aan te halen en activiteiten te organiseren. Hierbij is het doel dat er zich een levendige gemeenschap vormt van lokale initiatieven, regionale samenwerkingsverbanden en landelijke netwerken.

Belangrijk onderdeel hiervan is de kennisgemeenschap die we vormen, met de Ella Vogelaar Academie en – daarop aansluitend - onze eigen kennisinfrastructuur. Maar ook bieden we online en offline contact op verschillende manieren, zodat ieder hier iets van zijn gading vindt. De adviseurs van de NLZVE-helppesdesk zullen in toenemende mate een verbindende schakel zijn binnen hun regio.

De leden van NLZVE – de regionale netwerken van zorgzame gemeenschappen – worden door NLZVE waar mogelijk structureel ondersteund in hun activiteiten.

Dienstverlening

Door middel van de diverse onderzoeken die we gedaan hebben (zoals de Verkennerstocht en de Monitor Zorgzame Gemeenschappen) en nog gaan doen (onder andere in het kader van activiteit A), houdt NLZVE goed zicht op waar de behoeften liggen bij onze achterban. Deze behoeften gaan

we vertalen naar concrete diensten die NLZVE aan lokale zorgzame gemeenschappen aanbiedt. Ons voorbeeld hierbij is Energie Samen die dit doet voor de energievoöperaties.

Een belangrijk vraagstuk voor lokale zorgcollectieven is passende financiering. Vaak lukt het wel om een startsubsidie te verkrijgen, maar structurele financiering, bijvoorbeeld voor de huur van en ontmoetingsplek of de salariskosten van een dorpsondersteuner of ontmoetingsplek, is moeilijker.

We weten verder dat ongeveer een kwart van de achterban met vormen van zorgverlening bezig is. Hiervoor willen we arrangementen gaan ontwikkelen, bijvoorbeeld via pgb of via een zorg-in-natura contract met zorgverzekeraars. Hierin werken we samen met partijen als Per Saldo en de Koepel Zorgvoöperaties Zuid-Nederland.

Een deel van de zorgzame gemeenschappen houdt zich bezig met het ontwikkelen van (zorg)woningen. De verwachting is dat dit aantal snel zal groeien, gezien de ouderenhuisvestingsproblematiek die ons te wachten staat. Hiervoor willen we een servicebureau worden, dat lokale wooninitiatieven concreet ondersteunt in alle fasen van de ontwikkeling en realisatie, aansluitend bij de ondersteuning die er al is.

Ook ondersteunen we zorgzame gemeenschappen met raad en daad rond organisatie- en verantwoordingsvraagstukken.

Concrete activiteiten

Actieonderzoek

We selecteren drie tot vijf koplopers met verschillende kenmerken en gaan hier intensief mee samenwerken. Per koploper vormen we een expertteam dat, naast vertegenwoordigers van de koploper zelf, in elk geval bestaat uit een projectleider van NLZVE, een NLZVE-helphdesk adviseur, een onderzoeker van een kennisinstituut en lokale stakeholders. Indien nodig wordt het team (tijdelijk) uitgebreid met specialisten en landelijke stakeholders.

Het expertteam dompelt zich onder in het koploperinitiatief, helpt met het formuleren van doelstellingen voor continuïteit en groei, onderzoekt wat daarvoor nodig is, stimuleert en begeleidt de noodzakelijke stappen en onderzoekt het resultaat. Kennis die hier wordt opgedaan wordt ingebracht in de kennisinfrastructuur van NLZVE en komt beschikbaar voor andere zorgzame gemeenschappen. NLZVE stimuleert en faciliteert publicatie van het actieonderzoek. We kijken of het mogelijk is iemand op dit onderwerp te laten promoveren en of het – op termijn – mogelijk is hiervoor een leerstoel te realiseren.

Belangrijk onderdeel van het actieonderzoek is het ontwikkelen van maatschappelijke verdienmodellen, leidend tot passende duurzame financiering.

Gaandeweg ontwikkelen we op deze manier ook een gezamenlijke taal, zodat we leren elkaar te verstaan. Deze taal brengen we over op onze achterban en de systeemwereld, onder andere via de Ella Vogelaar Academie. NLZVE spant zich in om zoveel mogelijk een gezamenlijke taal te ontwikkelen.

Brede beweging van actieve bewoners

NLZVE is inmiddels betrokken bij een aantal netwerken en initiatieven, die als gezamenlijke kenmerk hebben dat ze de relatie tussen bewoner, overheid en markt weer in evenwicht willen

brenge (zie het NLZVE Visiedocument). We gaan hiermee verder, en fungeren als een aanjager van samenwerking. Concreet betekent dit:

- Voortzetting van het overleg met LSA, LVKK, Energie Samen, MAEX en Cooplink. Zowel in onderling verband als met het SG Overleg en de ambtenaren van diverse ministeries.
- Meewerken aan het realiseren van een Brede Monitor Burgercollectieven die samen met diverse ministeries wordt ontwikkeld.
- Samen met de NCR maken we ons hard voor de rechtsvorm *sociale coöperatie*.
- Nauwere samenwerking met MAEX en inkadering van zorgzame gemeenschappen in hun bredere verzameling, dit betekent direct ook koppeling aan de SDG's en een *social handprint* (impactmeting).
- Opvolging van het Groeiplan dat NLZVE mede namens 20 andere organisaties heeft ingediend bij het Nationaal Groeifonds. Evt. opnieuw een plan indienen nadat de inschrijving ook voor maatschappelijke organisaties is opengesteld.
- Intensivering van de samenwerking binnen de kernpartners van het We Doen Het Samen! Festival (bestaat verder uit KNHM, LSA, Oranjefonds, VSB Fonds, NOV). NLZVE brengt (vooral) uren in. Vanaf 2022 wordt NLZVE trekker van het festival voor twee edities.

Community

In de komende jaren zal - meer dan in de afgelopen periode - aandacht zijn voor het verder bouwen aan de gemeenschap van zorgzame gemeenschappen. Concreet:

- Landelijke dekking van regionale netwerken van zorgzame gemeenschappen (Zeeland, Flevoland, Zuid-Holland, Noord-Holland). In samenwerking met de regionale netwerken ondersteunen we (de groei van) lokale initiatieven.
- Uitbouwen van onze kennisinfrastructuur als bron van interactie en kennisuitwisseling. Organiseren van digitale en fysieke kennisuitwisseling.
- Uitbouwen van de Ella Vogelaar Academie voor Gemeenschapskracht als kennissamenleving.
- Regelmatig communiceren naar de achterban via nieuwsflashes en nieuwsbrieven. Hiervoor maken we een communicatieplan en we breiden onze communicatie capaciteit uit.
- Organiseren tweemaal per jaar samen met onze leden een regionale bijeenkomst en elke twee jaar een landelijke bijeenkomst (voor onze eigen achterban).
- Versterken van de banden met onze leden door het samen optrekken op thema's en binnen projecten.
- Structurele financiële ondersteuning van regionale netwerken via een regiofonds.
- Voorbereiden van de tweede Monitor Zorgzame Gemeenschappen, die in 2023 zal plaatsvinden.
- Financieel steunen van lokale zorgzame gemeenschappen via Impulsen (incidentele subsidies).
- Het openstellen van het Register Bijzonder Statuut, waarmee zorgzame gemeenschappen hun beginselen kunnen vastleggen en kenbaar maken aan de buitenwereld.

Dienstverlening

De NLZVE-helpdesk ontwikkelt zich de komende jaren tot een servicebureau voor lokale zorgcollectieven. Hiertoe gaan we te rade bij Energie Samen en LSA die hierin al verder zijn. Het uitgangspunt hierbij is dat zorgzame gemeenschappen *om niet* of tegen zeer geringe vergoeding van deze diensten gebruik kunnen maken. NLZVE organiseert deze dienstverlening met zowel publieke als private middelen. Concreet wordt gedacht aan:

- Begeleiding van zorgzame gemeenschappen bij het opstellen van wijkcontracten en contracten met zorginkopers.
- Aanbieden van SROI-berekeningen bij wijkzorg en andere innovatieve arrangementen.
- Ontwikkelen van werkende concepten waarmee bewoners meerdere maatschappelijke doelen tegelijk kunnen realiseren (bijvoorbeeld armoedebestrijding, energie en vitaliteit).
- Begeleiding van zorgzame gemeenschappen bij het realiseren van ontmoetingsplekken of het aankopen van maatschappelijk vastgoed.
- Begeleiding van zorgzame gemeenschappen bij het realiseren van woonvoorzieningen voor ouderen en andere kwetsbare groepen.
- Ondersteunen bij organisatie- en verantwoordingsvraagstukken.
- Ondersteunen bij het opzetten en uitvoeren van lokaal actieonderzoek.